

VÄSTERVIKS KOMMUNS ÄGARPOLICY FÖR HEL- OCH DELÄGDA KOMMUNALA BOLAG

FASTSTÄLLDA AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2010-12-20, § 78

Västerviks Kommuns Förvaltnings AB är moderbolag i en koncern med de helägda dotterbolagen Västerviks Bostads AB med dotterbolag, Västerviks Kraft Elnät AB, Västervik Miljö & Energi AB och TjustFastigheter AB. Västerviks kommun äger också Västerviks Resort AB och är delägare i Västervik Biogas AB.

Bakgrund och syfte

Kommunen bedriver verksamhet i såväl nämnd- som bolagsform. Inom kommunen skall en helhets- och samsyn råda beträffande verksamhetens utförande. Detta ställer krav på enhetliga principer för styrning av bolagen samt rutiner mm för dialogen mellan kommunen och bolagen. Mot denna bakgrund har denna ägarpolicy fastställts.

Syftet med ägarpolicyen är dels att skapa gemensamma spelregler för att utveckla den kommunala koncernen samt relationen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen.

Övergripande mål för bolagsformen

De kommunala bolagen skall bedriva sin verksamhet ekonomiskt självbärande utan kommunala bidrag. Undantag kan vara bolag där andra skäl ligger till grund för bolagsformen.

Medel för ägarstyrning

Kommunen utövar formellt sin ägarroll gentemot bolagen genom att

- fastställa bolagsordningar
- formulera ägardirektiv
- utse styrelser
- utse lekmannarevisorer
- lämna instruktioner för kommunens ombud vid bolagsstämmor

- yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas av bolagen

Därutöver har kommunen fastställt övergripande policies, program och riktlinjer som även gäller för bolagen.

Bolagsordning

Bolagsordningen är det instrument som kommunfullmäktige skall använda för att fastställa de viktigaste kommunalrättsliga principerna för bolaget. Fullmäktige skall härvid

- fastställa det kommunala föremålet och ändamålet med verksamheten,
- utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor, samt
- se till att fullmäktige får yttra sig innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas.

I bolagsordningen skall också anges att denna inte får ändras utan godkännande av fullmäktige samt att kommunstyrelsen äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet.

Ägardirektiv

För varje bolag (exklusive vilande sådana) skall ägardirektiv formuleras. Utöver vad som anges i bolagsordningen skall i direktiven en närmare och mer konkret beskrivning göras av ändamålet med bolagets verksamhet. Detta innebär en formulering av vilka motiv som kommunen har för att bedriva verksamheten, vilka särskilda uppgifter/mål bolaget har att lösa och vilka restriktioner i verksamheten som ägaren vill ange.

Direktiven skall innehålla en konkretisering av inriktningsmålen såväl i kvantitativa som kvalitativa termer samt en precisering av de ekonomiska målen.

Inriktningsmålen skall anpassas efter respektive bolags verksamhetsområde, dvs. väljas och preciseras utifrån bolagets förutsättningar och den bransch eller marknad bolaget arbetar inom. Målen skall inte preciseras i detalj utan mer ges i form av generella ramar och måste också harmoniera med de ekonomiska målen.

De ekonomiska målen skall i första hand formuleras som krav på avkastning på justerat eget kapital samt genom angivande av konsolideringsnivå (soliditet). Avkastningskravet kan härvid beskrivas som en genomsnittlig avkastning under en viss period. På samma sätt kan soliditetsmålet anges som ett riktmärke att uppnå under en viss period. Utdelning bör inte förekomma förrän ett bolag har uppnått soliditetsmålet.

Ägardirektiven skall vara enkla, tydliga och inte alltför detaljerade. Direktiven skall upprättas i samråd med respektive bolag för att de skall kunna ta ansvar för de uppgifter som i samförstånd lagts på dem. Viktiga inslag i ägarstyrningen är ett aktivt styrelsearbete och förtroende mellan ägaren och den av denne utsedda styrelsen.

Ägardirektiven för respektive bolag antas av kommunfullmäktige och fastställs därefter på extra eller ordinarie bolagsstämma. Härigenom skapas en brygga mellan kommunallagens och aktiebolagslagens regler.

Inom ramen för de ekonomiska mål som fastställs av kommunfullmäktige är det Västervik Kommuns Förvaltnings AB uppgift att tillse att erforderliga avkastningskrav ställs på dotterbolagen i koncernen.

I samband med beslut om ägardirektiv kan fullmäktige också delegera till kommunstyrelsen att besluta om smärre justeringar i eller tillägg till ägardirektiven av icke principiell och/eller av mindre vikt.

Styrelse

Det är ägarens ansvar att vid bolagsstämma tillsätta en styrelse med förutsättningar att rätt tillvarata bolagets och ägarens intressen samt att ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar.

Styrelsen (inklusive ordförandepost och vice ordförandeposter) utses av kommunfullmäktige för att sedan anmälas för bolagsstämman.

I Västerviks Kommuns Förvaltnings AB består styrelsen av sju ledamöter och sju personliga ersättare. Personunion ska råda med kommunstyrelsens arbetsutskott.

För dotterbolagen ska styrelsen bestå av nio ledamöter och inga ersättare ska utses. (Kommunfullmäktiges beslut 2010-12-20, § 76 ang. regler för ersättares tjänstgöring för mandatperioden 2011 – 2014 är inte tillämplig om personlig ersättare inte inträder vid ordinarie ledamots frånvaro.)

Ersättare i styrelsen kallas/underrättas till varje styrelsemöte och äger rätt att delta i detta även om denne inte tjänstgör. Ersättare, som ej tjänstgör, får delta i styrelsens överläggningar men ej i besluten.

Styrelsen skall upprätta en arbetsordning för sitt arbete och en instruktion för VD. Av dessa skall framgå roll- och ansvarsfördelning mellan styrelse och VD samt arbetsformer för styrelsen.

Styrelsen tillsätter VD, varvid dock innan beslut fattas samråd skall ske med kommunstyrelsen.

Respektive bolag skall svara för att styrelseledamöter erhåller utbildning om styrelsearbete i aktiebolag.

Revisorer

En auktoriserad eller godkänd revisor, jämte en ersättare till denne, skall utses av bolagsstämman.

I stiftelse, som kommunen ensamt bildat för kommunal angelägenhet, skall kommunfullmäktige utse minst en revisor. I majoritetsägt bolag skall minst en lekmannarevisor och en ersättare till denne utses av fullmäktige. Till lekmannarevisor i aktiebolag eller revisor i stiftelse skall fullmäktige utse någon av kommunens revisorer.

Bolagens revisorer och lekmannarevisorer befrias från sin tystnadsplikt enligt aktiebolagslagen såvitt det gäller upplysningar till kommunens egna revisorer.

Utöver vad aktiebolagslagen stadgar skall bolagens revisorer pröva huruvida verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. En utvärdering av måluppfyllelsen i bolaget skall också göras. Revisionsberättelsen skall innehålla uttalanden om hur prövningen och utvärderingen utfallit. Lekmannarevisorernas granskningsrapport skall fogas till revisionsberättelsen.

Bolagsstämma

Kommunstyrelsen utser ombud till bolagens bolagsstämmor samt fattar beslut om instruktion till ombuden.

Hantering av frågor som är av principiell beskaffenhet eller av större vikt

Bolagen har alltid en skyldighet att informera kommunstyrelsen i frågor som rör väsentliga förändringar i verksamheten. Begreppet bör om möjligt närmare belysas i ägardirektiven. I direktiven skall alltid anges hur taxefrågor skall hanteras. Till väsentliga förändringar hänförs bl a målsättningsfrågor, större finansfrågor, större investeringar, förvärv och försäljningar, dotterbolagsbildningar samt nya verksamhetsområden. Kommunstyrelsen avgör i samråd med kommunfullmäktiges presidium om frågan skall behandlas av kommunfullmäktige.

I följande avsnitt, "Information från bolag", beskrivs närmare hur ett ömsesidigt informationsutbyte och en dialog skall ske mellan ägaren och bolagen. I normalfallet bör således kommunstyrelsen vara informerad om det aktuella läget i bolagen och samråd kunna ske huruvida en fråga skall föras vidare till fullmäktige.

Information från bolag

Bolagen är skyldiga att fortlöpande informera kommunstyrelsen om den ekonomiska och verksamhetsmässiga utvecklingen. Informationen lämnas enligt av kommunstyrelsen fastställd årsplan eller i övrigt på initiativ av kommunstyrelsen eller bolagen själva. Bolagen skall lämna följande information:

- Ekonomiska resultat, ekonomisk ställning och utveckling
- Pågående investeringar och investeringsplaner
- Verksamhetsutveckling
- Prognoser och nyckeltal
- Väsentliga förändringar i bolagets verksamhet (se föregående avsnitt)

Kopior av kontinuerliga rapporter från bolagen till registermyndigheter mm skall sändas till kommunstyrelsen för kännedom.

Ett ömsesidigt informationsutbyte och en dialog skall kontinuerligt finnas mellan bolagen och ledningen för kommunstyrelsens kontor. Inom kontoret fördelar kommundirektören ansvaret för beredning av beslutsärenden från bolagen.

Bolagen skall i februari månad lämna en preliminär årsredovisning till kommunstyrelsen som underlag för kommunens koncernredovisning. Bolagen skall bereda årsredovisningen så att ordinarie bolagsstämma kan hållas senast under april månad innan kommunfullmäktige behandlar kommunens samlade årsredovisning.

Policies, program mm

Av kommunfullmäktige och i vissa fall av kommunstyrelsen fastställda policies, program och riktlinjer av olika slag för kommunen skall om inte annat beslutas även gälla för bolagen.